

ANALOG AFRICA, HABIBI FUNK... A TI DRUZÍ

Milan Tesař

Doba, ve které žijeme, nám dovoluje poznávat hudbu do neuvěřitelné šíře, a to z prostorového i časového hlediska. Na streamovacích službách typu Spotify, na platformě YouTube nebo na webových stránkách, které kombinují streamování s možností nákupu hudby (např. Bandcamp), najdeme nahrávky opravdu z celého světa a také z různých období. Neznamená to však, že je na internetu k dispozici vše, co kdy bylo zaznamenáno. Tak jako digitalizaci stále unikají některé české písně i z doby relativně nedávno minulé (např. pozapomenutý singl *Evropan / Neutichlou krajinou* skupiny Bizarro z roku 1990 zřejmě nikdo nezdigitalizoval a neumístil na internet), není možné dohledat na veřejně dostupných stránkách mnoho nahrávek hudby z Afriky, Latinské Ameriky nebo Blízkého východu z doby, kdy hudba vycházela na vinylových deskách, kazetách, případně na CD.

Ještě kolem roku 2000 vznikaly kompilace hudby z určitých zemí běžně tak, že producent do dotyčné země na několik týdnů odjel, procházel místní obchody s hudebními nosiči, navštěvoval hudebníky a zpěváky a vracel se s plným batohem jinde nesehnatelných desek, z nichž pak sestavoval album, na kterém se hudba šířila mezi odborníky i fanoušky po celém světě.¹

V dnešní době už není nutné současnou hudbu z Venezuely, Belize, sibiřské autonomní republiky Tuva nebo z Madagaskaru shánět přímo v místě jejího vzniku. Přesto se ve světových hudebních archivech, ale třeba také v hudebních bazarech, antikvariátech nebo soukromých sbírkách ukrývají poklady, které čekají na své objevení, na digitalizaci a na cestu k novým posluchačům. Vždyť

1. Takto popisoval své zkušenosti se sestavováním kompilace *The Rough Guide to the Music of Venezuela* a dalších podobných alb s hudbou z Brazílie a mnoha jiných zemí kanadský producent Daniel Rosenberg v rozhovoru pro Radio Proglas. Premiéra byla vysílána 28. 9. 2023 v 19.15, audio dostupné z: <<https://www.hudebnirozhovory.cz/detail-poradu/2023-09-28-19-15-00/>>.

každá národní scéna má své legendy, své zapomenuté hrdiny i své nahrávky z kategorie „bizár“. A mnohé z nich by dnes měly šanci oslovit nové publikum. Jen je pro svět objevit...

Z českého prostředí známe několik vydavatelství, která se soustavně a dlouhodobě věnují vyhledávání archivních nahrávek a jejich vydávání, ať už na fyzických nosičích (CD, vinyl), nebo jako digitální download. Zatímco Supraphon těží ze svého vlastního zlatého fondu (přesněji ze společného katalogu někdejších vydavatelství Supraphon a Panton) a Radioservis (oficiální vydavatelství Českého rozhlasu) čerpá z archivů jednotlivých stanic ČRo, jiní vydavatelé kombinují licenčně zakoupené nahrávky z archivů jiných vydavatelství a z rozhlasu nebo televize s dříve nevydanými snímky ze soukromých archivů a z dalších zdrojů. Na kompilace a komplety starší české populární hudby se zaměřuje vydavatel Tomáš Padevět (úctyhodné jsou zejména tři boxy po 14 CD s kompletními nahrávkami Orchestru Karla Vlacha z let 1939–1960). Cenné reedice a kompilace jazzové, folklorní i folkové hudby vydal Jaromír Kratochvíl ve vydavatelství Indies Happy Trails (jako první např. zveřejnil na CD cenné nahrávky Karla Velebného a jeho kapel). Rozsáhlé boxy nahrávek Oldřicha Janoty, Jakuba Nohy nebo Karla Vepřeka vyšly u vydavatelství Indies Scope. A dlouhodobě se archivním nahrávkám zejména v žánrech folku a jazzu věnuje pražské vydavatelství Galén (z poslední doby např. 3CD Čundrgrunt s akustickými nahrávkami Vladimíra Mišíka a Vladimíra Merty, dlouhodobá edice Šumák mapující koncerty Vladimíra Merty a dalšími hudebníky, 2CD s koncertními nahrávkami Wabiho Daňka nebo album *Na okraji* s nahrávkami jedné z nejdůležitějších sestav skupiny ETC..., po které bohužel nezůstalo žádné oficiální album).

Své „Galény“ má samozřejmě i světová scéna, a to pochopitelně v různých žánrech. V tomto příspěvku se zaměříme na vydavatelství, která se věnují objevování a vydávání starých nahrávek z oblasti tzv. world music v nejširším slova smyslu, tedy od akustických nahrávek vycházejících z místního folkloru až po nejrůznější fúze s dobovým popem, rockem nebo elektronickou hudbou.

Jedním z pomyslných lídrů tohoto „reedičního trhu“ je německé hudební vydavatelství **Analog Africa**, jehož heslem je „Budoucnost hudby se odehrála před několika desítkami let“.² Zakladatel vydavatelství Samy Ben Redjeb klade důraz na autentičnost nahrávek, při sestavování kompilací se noří do hloubky hudebních i životních stylů, pátrá po pozapomenutých klenotech hudby ze zemí jako Zimbabwe, Togo, Ghana nebo Burkina Faso. Alba, která vydává, přináší nový pohled na opomíjené a pozapomenuté příběhy a obrazy africké hudby. Navzdory názvu vydavatelství však nezůstalo pouze u Afriky. Analog Africa pátrá také po nahrávkách z Peru, Mexika nebo Amazonie.³

Z nahrávek z poslední doby lze doporučit například titul *Ecuadoriana – El Universo Paralelo de Polibio Mayorga 1969–1981*, vydaný 7. 4. 2023.⁴ Album mapuje tvorbu ekvádorského skladatele a hudebníka Polibia Mayorgy, která byla v uvedeném období součástí umělecké vlny spojující tradiční akustickou hudbu andské oblasti se zvuky syntezátorů.

Album s názvem *Perú Selvático*⁵, vydané 16. 12. 2022, přináší výběr hudby z peruánské části Amazonie ze 70. a 80. let minulého století. Jde o pohled na tvorbu hudebníků, kteří žili v těžko dostupných místech pralesa a s prvními tranzistorovými rádii a s nástupem elektrifikace si začali podomácku upravovat a ozvučovat své kytary a měnit akordeony za syntezátory. V džungli se vyvinula zvláštní hudební forma, nazývaná amazonská cumbia. Vznikaly písně, které sice nehrálo státní rádio v Limě, ale které naštěstí místní nadšenci zaznamenali na gramofonové desky a z některých z nich se staly lokální hity.

2. „The Future of Music Happened Decades Ago.“

3. Příběh vydavatelství je dostupný z: <<https://www.analogafrica.com/the-story.html>>.

4. Album lze zdarma poslouchat, případně zakoupit na: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/ecuatoriana-el-universo-paralelo-de-polibio-mayorga-1969-1981-analog-africa-no-37>>.

5. Dostupné z: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/per-selv-tico-sonic-expedition-into-the-peruvian-amazon-1972-1986-analog-africa-no-36>>.

Album Saturno 2000–La Rebajada de Los Sonideros 1962–1983,⁶ vydané 15. 4. 2022, zkoumá fenomén hudby zvané *rebajada*. Toto slovo ve španělštině znamená „snížený“ nebo také „zpomalený“. V latinskoamerické populární hudbě a konkrétně v Mexiku se tak označují skladby nahrané původně v rychlejších rytmech, které mexičtí dýdžejové dodatečně zpomalili, a přizpůsobili tak tanečním krokům, používaným v Mexiku. Předlohy těchto písní pocházely z Kolumbie, Peru, Ekvádoru a také přímo od některých mexických umělců. Vydavatel uvádí dvě teorie o vzniku tohoto fenoménu – jednak jej klade do mexického hlavního města, kde jistý DJ záměrně písně zpomaloval, a tak je přizpůsobil gustu místních tanečníků. Podle druhé teorie byl průkopníkem „nechtěně“ Gabriel Dueñez z města Monterrey. Při pouštění hudby mu zkratoval gramofon a poté hrál o něco pomaleji než dříve. Ať tak či onak, styl *rebajada* byl na mexických diskotékách po určitou dobu fenoménem a kompilace *Saturno 2000* tuto někdejší módu mapuje a připomíná.

Dalším zajímavým příkladem je album *Cameroon Garage Funk*,⁷ vydané 3. 9. 2021. Při jeho poslechu se přeneseme do Yaoundé, hlavního města Kamerunu, v 70. letech minulého století. V tamních nahrávacích studiích vznikaly nahrávky v podání kapel a umělců, kteří po jedné nebo dvou skladbách často upadli v zapomnění a dnes si na ně nevzpomenou ani největší znalci africké hudby. Některé ze snímků se dokonce – kvůli chybějící logistice a nedostatku distribučních firem – ani ve své době nedostaly k posluchačům. Album konkrétně přináší nahrávky, které pořídil jistý „pan Awono“, zvukový technik místního adventistického kostela, který poskytl prostory, nezbytnou techniku a své znalosti zvukařské profese. Nahrávalo se často na jediný mikrofon, protože více jich nebylo k dispozici.

Na objevování ztracených pokladů hudby z Blízkého východu a severní Afriky se zaměřuje jiné německé vydavatelství –

6. Dostupné z: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/saturno-2000-la-rebajada-de-los-sonideros-1962-1983-analog-africa-nr-34>>.

7. Dostupné z: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/cameroon-garage-funk-analog-africa-nr-32>>.

Habibi Funk.⁸ Heslo této společnosti zní: „Eklektické zvuky z arabského světa.“ Habibi Funk vydává tematické kompilace včetně charitativních projektů, jako je například titul *Solidarity with Libya*, sestavený a vydaný poté, co prakticky souběžně udeřilo zemětřesení v Maroku a povodně v Libyi. Album vyšlo 15. 9. 2023 a již o jedenáct dní později vydavatel uvedl, že se z jeho prodeje vybralo 5782 eura pro organizace Medical Corps a Červený kříž.⁹

Se vznikem jednotlivých alb z katalogu Habibi Funk se poji téměř dobrodružné historiky. Například na začátku příběhu kompilace nahrávek libyjského zpěváka Ibrahima Hesnawiho s názvem *The Father of Libyan Reggae* byl víceméně náhodný objev gramofonové desky, kterou Hesnawi nahrál před čtyřiceti lety v Itálii a na které znělo arabsky zpívané reggae s příměsí funku a disca. Zástupcům vydavatelství se podařilo zpěváka v roce 2018 v Libyi vypátrat, ale při snaze o sestavení vzpomínkového alba narazili na problém, že většina originálních páسů se ztratila a sám interpret měl k dispozici pouze nekvalitní kopie. Nakonec se podařilo vypátrat dostatečný počet relativně kvalitních páسů různých jeho písní a kompilace průkopníka reggae v Libyi, kde je tento hudební styl stále oblíbený, mohla vzniknout. Album vyšlo 6. 10. 2023.¹⁰

Pod názvem *The King of the Sudanese Jazz*, tedy *Král súdánského jazzu*, vyšlo 10. 7. 2020 album archivních nahrávek súdánského hudebníka Sharhabila Ahmeda. Ten byl skutečně zakladatelskou postavou tohoto žánru v jedné z největších afrických zemí. Zástupcům hudebního vydavatelství Habibi Funk se i v tomto případě podařilo starého a v hudbě již neaktivního Ahmeda v Súdánu vypátrat a dohodnout s ním vydání archivních nahrávek, které se povedlo přepsat přímo z původních páسů.¹¹

8. Jeho katalog je dostupný k poslechu a zakoupení na: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/>>.

9. Dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-026-solidarity-with-libya>>.

10. Dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-024-the-father-of-libyan-reggae>>.

11. Album je dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-013-the-king-of-sudanese-jazz>>.

Za pozornost stojí také album *Fine Anyway* s výběrem skladeb pozapomenutého libanonského písničkáře Rogéra Fakhra ze 70. let 20. století. Fakhr, který v současné době žije ve Spojených státech amerických, se věnoval písním na pomezí folku a melodického rocku, které více připomenout tvorbu amerických písničkářů než běžnou produkci autorů z Blízkého východu. Album vyšlo 9. 4. 2021.¹²

Hudební vydavatelství **El Palmas Music** sídlí v Barceloně a jako heslo si zvolilo větu: „Probudit staré bohy tropů.“¹³ Zástupci této společnosti o sobě tvrdí: „Snažíme se přinášet zvuky s duší, umělce staré i nové, zapomenuté poklady, rozkvétající talenty tropické, rockové, disco, latinské, afro hudby, jak originální, tak znovu vydané.“¹⁴

Například 1. 4. 2023 u tohoto vydavatelství vyšlo album s archivními nahrávkami venezuelské skupiny *Andrés y sus Estrellas*, bez nadsázky kultovní záležitosti z období zlaté éry venezuelské salsy. Jde o kolekci, která původně vyšla v roce 1976, ale až zásluhou španělského vydavatelství se v novém tisíciletí dostalo do mezinárodní distribuce. Tvorba skupiny vychází ze zvuku velkých jazzových orchestrů, okořeněných karibskými rytmy a tradiční venezuelskou hudbou.

Velký důraz na archivní nahrávky – vedle paralelně vydávaných novinek – klade také americké hudební vydavatelství **Smithsonian Folkways**, působící pod heslem „Hudba lidí, pro lidi a od lidí“.¹⁵ Z mnoha projektů různých žánrů, které vyšly u této společnosti, zde upozorníme na dva.

Dvojalbum *Kulintang Kultura: Danongan Kalanduyan and Gong Music of the Philippine Diaspora* mapuje specifickou formu instrumentální hudby, která se vyvinula v jižní části Filipín. Základním hudebním nástrojem je zde řada horizontálně umístěných malých gongů v kombinaci s vertikálně zavěšeným velkým gongem

12. Dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-016-fine-anyway-2>>.

13. „Awaking the ancient gods of the tropics.“

14. Produkce vydavatelství je dostupná z: <<https://elpalasmusic.bandcamp.com/>>.

15. „Music of, by, and for the people.“ Internetové stránky vydavatelství jsou dostupné z: <<https://folkways.si.edu/>>.

a s bubny. Na převážně křesťanských Filipínách je tato hudba spojována s menšinovou muslimskou populací, ale ve skutečnosti existovala ještě před příchodem islámu na tyto ostrovy. Dvojalbum připomíná tuto tradici dvěma způsoby. Na prvním disku najdeme původní podobu tohoto žánru v podání Danongana Kalanduyana, hudebníka, který v době tvrdé diktatury generála Marose v 70. letech 20. století odešel z rodných Filipín do Spojených států amerických a tam vyučoval tradiční kultuře další filipínské exulanty. Zemřel v roce 2016 a na jeho dráhu nyní navazuje jeho vnučka Kim. Druhý disk pak obsahuje nahrávky současných kapel a sólistů, Filipinců žijících v Americe, kteří z tradiční hudby čerpají, ale kombinují ji například s rockem nebo s elektronickou hudbou.¹⁶

Na zcela jiný styl hudby se zaměřuje kompilace *Pioneering Women of Bluegrass: The Definitive Edition*. Představuje Hazel Dickens a Alice Gerrard, americké bluegrassové zpěvačky a hudebnice, jedny z prvních žen, které se v tomto žánru prosadily. Obě byly uvedeny v roce 2017 do Bluegrassové síně slávy – první z nich už posmrtně, druhá měla v té době 83 let.¹⁷

Zásadních hudebních vydavatelství, která se cíleně – buď výhradně, nebo vedle jiných edičních linií – věnují reedicím a kompilacím starších nahrávek, je samozřejmě více. Francouzské vydavatelství **Buda Musique**¹⁸ se ve speciálních edicích zaměřuje na hudbu Etiopie a Tanzánie a Keni. Francouzská společnost **Wewantsounds**¹⁹ klade důraz na reedice zásadních nahrávek japonské hudby, často dříve mimo Japonsko nevydaných. Samostatnou kapitolu pak tvoří série *The Rough Guides* britského vydavatelství **World Music Network**, která mapuje hudbu podle zemí i žánrů.²⁰ Podobně se na kompilace hudby z různých zemí či kontinentů, na hudbu různých

16. Album je možné poslechnout a zakoupit na: <<https://folkways.si.edu/kulintang-kultura>>.

17. Album je dostupné z: <<https://folkways.si.edu/hazel-dickens-and-alice-gerrard/pioneering-women-of-bluegrass>>.

18. Viz <<https://www.budamusique.com/>>.

19. Viz <<https://wewantsounds.bandcamp.com>>.

20. Viz např. zajímavou tematickou kompilaci *The Rough Guide to the Klezmer Revolution* z roku 2008, která ukazuje různé moderní přístupy v práci s klezmerovým žánrem.

žánrů nebo na tematické výběry (např. *Hudba ze zemí vyvázejících kávu*) zaměřuje americké hudební vydavatelství **Putumayo**.

Zakladatel a dramaturg Putumaya **Dan Stoper** říká: „*Většinou na to, abych vybral deset nebo dvanáct písní na album, musím poslechnout třeba tisíc skladeb.*“ (Tesař 2019)²¹ A právě v tom je klíč úspěšných nahrávek „staré“ hudby. Nejde jen o to, vylovit z archivu nebo katalogu jiného vydavatelství zajímavý titul. Za úspěšnými reedičními nebo kompilačními tituly se skrývá jednak velká píle a invence těch, kteří za ním stojí, jednak často zajímavé příběhy – nejen z doby vzniku nahrávek, ale i ze současnosti, kdy sestavování těchto alb mnohdy připomíná dobrodružný román.

Internetové zdroje:

- „Analog Africa’s 10th Anniversary.“ *Analog Africa* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://www.analogafrica.com/the-story.html>>.
- Buda Musique* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://www.budamusique.com/>>.
- „Cameroon Garage Funk (Analog Africa Nr. 32).“ *Analog Africa* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/cameroon-garage-funk-analog-africa-nr-32>>.
- „Ecuadoriana - El Universo Paralelo de Polibio Mayorga 1969-1981 (Analog Africa No. 37).“ *Analog Africa* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/ecuatoriana-el-universo-paralelo-de-polibio-mayorga-1969-1981-analog-africa-no-37>>.
- „El Palmas Music.“ *Bandcamp* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://elpalmsmusic.bandcamp.com/>>.
- „Habibi Funk 013: The King Of Sudanese Jazz.“ *Bandcamp* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-013-the-king-of-sudanese-jazz>>.
- „Habibi Funk 016: Fine Anyway.“ *Bandcamp* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-016-fine-anyway-2>>.
- „Habibi Funk 024: The Father of Libyan Reggae.“ *Bandcamp* [online] [cit. 10. 7. 2023].

21. Rozhovor s Danem Stoperem vysílalo Radio Proglas v premiéře 10. 12. 2019 v 19.15. Celý rozhovor je jako audio nahrávka dostupný z: <<https://www.hudebnirozhovory.cz/detail-poradu/2019-12-10-19-15-00/>>.

- Dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-024-the-father-of-libyan-reggae>>.
- „Habibi Funk 026: Solidarity with Libya.“ *Bandcamp* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://habibifunkrecords.bandcamp.com/album/habibi-funk-026-solidarity-with-libya>>.
- „Kulintang Kultura: Danongan Kalanduyan and Gong Music of the Philippine Diaspora.“ *Smithsonian. Smithsonian Folkways Recordings* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://folkways.si.edu/kulintang-kultura>>.
- „Perú Selvático - Sonic Expedition into the Peruvian Amazon 1972-1986 (Analog Africa No.36).“ *Analog Africa* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/per-selv-tico-sonic-expedition-into-the-peruvian-amazon-1972-1986-analog-africa-no-36>>.
- „Pioneering Women of Bluegrass: The Definitive Edition.“ *Folkways* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://folkways.si.edu/hazel-dickens-and-alice-gerrard/pioneering-women-of-bluegrass>>.
- „Saturno 2000 - La Rebajada de Los Sonideros 1962-1983 (Analog Africa Nr. 34).“ *Analog Africa* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://analogafrica.bandcamp.com/album/saturno-2000-la-rebajada-de-los-sonideros-1962-1983-analog-africa-nr-34>>.
- Smithsonian. Smithsonian Folkways Recordings* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://folkways.si.edu/>>.
- Tesař, Milan 2019: „Představujeme vydavatelství Putumayo.“ *Hudební rozhovory* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://www.hudebnirozhovory.cz/detail-poradu/2019-12-10-19-15-00/>>.
- „Wewantsounds.“ *Bandcamp* [online] [cit. 10. 7. 2023]. Dostupné z: <<https://wewantsounds.bandcamp.com>>.

Summary

Analog Africa, Habibi Funk... and Others

In the era of the internet and music streaming platforms, not all the interesting music created and released, especially in the 20th century, is readily accessible. Many recordings are hidden away on tapes and vinyl records in antique shops or private collections, often gathering dust. This paper highlights several global music labels that focus on releasing such forgotten musical treasures, either through reissues of original records (often originally released only in their home country) or through compilations. Thanks to the internet, these recordings can now reach enthusiasts anywhere in the world. Music journalists, experts, and ordinary listeners are reintroduced to collections of music from the Arab world, the tropics of Latin America, the islands of East Asia, or equatorial Africa. Interesting music was created in the past in all these places, each with equally fascinating stories. Today, thanks to companies like Habibi Funk, Analog Africa, or Smithsonian Folkways, these stories can resonate with more and more people.

Key words: Music compilations; music reissues; world music; music fusions; music archives